

MUNI
ARTS

Historický kontext

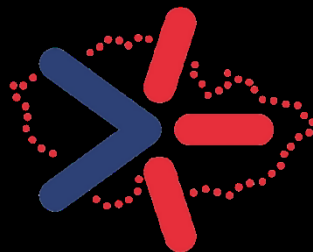
25. září

Adéla Ficová

Financováno z projektu MUNI 3.2.1, reg. číslo NPO_MUNI_MSMT-16606/2022,
realizovaného v rámci Národního plánu obnovy pro oblast vysokých škol pro roky 2022–2024.

**Financováno
Evropskou unií**
NextGenerationEU

**Národní
plán
obnovy**

MINISTERSTVO ŠKOLSTVÍ,
MLÁDEŽE A TĚLOVÝCHOVY

Vikingové

- První historicky významné období = doba vikingů (793-1066): loupežné nájezdy, hledání obchodních a objevitelských cest
- Faerské ostrovy, Orkneje a Island, Grónsko
- 872: bitva u Hafrsfjordu
- Harald Krásnovlasý - sjednocení
- Runové písmo

Památky

- [Vikingtidsmuseet](#), Oslo (momentálně v rekonstrukci)
- [Viking Valley](#), Norsko
- [Tønsberg](#), nejstarší norské město
- [Borre](#), Norsko
- [Sverd i fjell](#), Norsko
- [Sigtuna](#), Švédsko

Středověk - Norsko

- 11. století: christianizace Norska, Nidaros (Trondheim)
- Olaf Tryggvasson
- Olaf II. Svatý
- 1349: epidemie moru – výrazný úbytek obyvatel
- 1397: Norsko, Švédsko a Dánsko - Kalmarská unie, Norsko ztrácí samostatnost
- Hanzovní města – Bergen
- vystoupení Švédska z unie – 1523 (Gustav Vasa), Norsko závislé na Dánsku – personální unie do roku 1814
- 1536: náboženská reformace – vliv na jazyk

Zápas dvou mocností: Dánska a Švédsko

- Dánsko a Švédsko Skandinávii dominovali, imperiální ambice
- Dánsko ovládalo dnešní jižní Švédsko, Island, Faerské ostrovy a Grónsko.
- Švédsko připojilo ke svému území Finsko (12. – 14. století) a v 17. století dominovalo Skandinávii i Pobaltí. Svůj velmocenský statut ztratilo po válkách s Ruskem (Pobaltí, později i Finsko). V roce 1814 však získalo na úkor Dánska Norsko.
- Norsko získalo plnou nezávislost až roku 1905

19. století

- 17. květen 1814 - vlna národního uvědomění a hledání identity
- Industrializace
- masová emigrace obyvatel do Severní Ameriky
- Polární expedice - Roald Amundsen a Fridtjof Nansen
- Henrik Ibsen, Bjørnstjerne Bjørnson, Edvard Grieg a Edvard Munch
- 1905: nezávislost

20. století

- Během 1. světové války zůstaly všechny skandinávské země neutrální
- 1920: Norsko - Špicberky
- 2. světová válka: Dánsko a Norsko okupováno nacistickým Německem; Švédsko neutrální
- Po válce se Dánsko a Norsko staly zakládajícími členy NATO, Švédsko zůstává neutrální – jak je tomu nyní?
- Sociální stát, stát blahobytu
- EU: Dánsko (1973), Švédsko (1995), Norsko členem EHP
- 1969: u norského pobřeží objevena ropa

Královské rodiny

- NO: král Harald V. a jeho manželka královna Sonja, nástupce Haakon Magnus
- SE: král Carl XVI Gustaf a jeho manželka Silvie, korunní princezna Victoria
- DK: Královna Markéta II, korunní princ Frederik Dánský

Norština - opakování

- Bokmål X nynorsk
- Dialekty
- Abeceda – æ, ø, å
- Výslovnost
 - o, u, y
 - s X š (sj, sk, sl)
 - Délka: takk X tak; gul X gull

A a	B b	C c	D d	E e	F f	G g	H h
a	be	se	de	e	ef	ge	há
[ɑ:]	[be:]	[se:]	[de:]	[e:]	[ɛf]	[ge:]	[hɑ:]
I i	J j	K k	L l	M m	N n	O o	P p
i	je/jåd	kå	el	em	en	o	pe
[i:]	[je:/jɑd]	[kʰɑ:]	[ɛl]	[ɛm]	[ɛn]	[u:]	[pʰe:]
Q q	R r	S s	T t	U u	V v	W w	X x
ku	er	es	te	u	ve	dåbel-ve	eks
[kʰɥ:]	[æɾ]	[ɛs]	[tʰe:]	[ɥ:]	[ve:]	[dɔbɛltvɛ:]	[ɛks]
Y y	Z z	Æ æ	Ø ø	Å å			
y	set	æ	ø	å			
[y:]	[set]	[æ:]	[ø:]	[ɑ:]			

Pozdravy - opakování

- Hei (hallo, god dag)
- Jeg heter, jeg er
- Hyggelig (å treffe deg)
- Hvordan har du det? Hvordan går det?
- Bare bra, takk. Det går bra
- Ha det (bra)
- Vi sees

Osobní zájmena

- Jeg = já
 - Du = ty
 - Han = on
 - Hun = ona
 - Hen – genderově neutrální
 - Den – neživé on(a)
 - Det - ono
- Vi = my
 - Dere = vy
 - De = oni
-
- Norština vykání nepoužívá

Přítomný čas

- Pravidelný, tvoříme přidáním koncovky –R
- Tvar stejný ve všech osobách, věty musí mít podmět
- Infinitiv – částice å
- Sloveso být = være, v přítomném čase – ER. *Jeg er student.*
- Slovesa:
 - Å ha = mít
 - Å hete = jmenovat se
 - Å jobbe = pracovat
 - Å studere = studovat
 - Å bo = bydlet – i
 - Å gå = jít
 - Å komme = dojít, přijít – *jeg kommer fra Tsjekkia, Russland*

Cvičení

□ NTNU:

□ <http://www.hf.ntnu.no/now/learnnow/ex/02A01.htm>

□ <http://www.hf.ntnu.no/now/learnnow/ex/02B01.htm>

□ <http://www.hf.ntnu.no/now/learnnow/ex/02A02.htm>

Odkaz na učebnice NTNU:

- [rodina](#)

- [studenti](#)

[Lingea norsk-český slovník](#)

Použité zdroje a doporučená literatura

- HROCH, Miroslav; KADEČKOVÁ, Helena; BAKKE, Elisabeth. Dějiny Norska. Praha: Nakladatelství Lidové noviny, 2005. 340 s. ISBN 80-7106-407-6.
- BUSCK, Steen; POULSEN, Henning. Dějiny Dánska. Praha: Nakladatelství Lidové noviny, 2007. 426 s. ISBN 978-80-7106-908-9.
- VRBOVÁ, Jarka. *Norský svět*. Praha: FHS UK, 2022. ISBN 978-80-7571-096-3.

Licenční ujednání

